

Adatok Gyűrűfű hangyafaunájához (Hymenoptera: Formicidae)

TARTALLY ANDRÁS

Debreceni Egyetem, Evolúciós Állattani és Humánbiológiai Tanszék, H-4032, Debrecen, Egyetem tér 1.
Szent István Egyetem, Ökológiai Tanszék, H-1077, Budapest, Rottenbiller út. 50., Hungary
e-mail: tartally@gmail.com

TARTALLY A.: *Data on the ant fauna of Gyűrűfű (SW-Hungary) (Hymenoptera: Formicidae).*

Abstract: Eleven ant species were recorded at Gyűrűfű (Hungary) in a preliminary study, which is about the 10% of the Hungarian myrmecofauna: *Camponotus vagus*, *Dolichoderus quadripunctatus*, *Formica gagates*, *F. pratensis*, *Lasius fuliginosus*, *L. niger*, *L. platythorax*, *Myrmecina graminicola*, *Myrmica rubra*, *M. ruginodis* and *Temnothorax slavonicus*.

Keywords: ant, Gyűrűfű, Hungary, myrmecofauna

Bevezetés

A hangyák igen fontos szerepet töltenek be a legtöbb szárazföldi életközösségben (egy összefoglaló mű: HÖLLDOBLER & WILSON 1990, hazai viszonyokra: GALLÉ 1994), így biodiverzitásuk jól jellemzi az élőhelyüket. Magyarország területéről GALLÉ et al. (1998) 101 hangyafajt publikáltak, amely fajszám mára mintegy 120-ra bővült (Csósz et al. 2002, Csósz & TARTALLY 1998; Csósz S., Gallé L., Markó B. és Nagy Cs. szóbeli közlése; Tartally A., publikálatlan adatok). Tudomásom szerint nincsenek még ismereteink Gyűrűfű hangyafaunájáról. Ezt a hiányt kívánom itt pótolni.

Anyag és módszer

Vizsgálataim során Kondorosy Előd és Kovács Tibor által 2008 júniusában, a gyűrűfűi gyertyános-kocsányos tölgyesben, galagonyás cserjésben és lejtősztyeppi élőhelyeken gyűjtött, majd 67,5%-os etanolban tartósított hangyadolgozókat határoztam meg 2008 telén.

Eredmények és értékelés

A meghatározott anyag 11 hangyafajt tartalmazott, amely a magyarországi hangyafauna közel 10%-a (lásd a Bevezetést):

Camponotus vagus (Scopoli, 1763)
Dolichoderus quadripunctatus (Latreille, 1771)
Formica gagates Latreille, 1798
Formica pratensis Retzius, 1783
Lasius fuliginosus (Latreille, 1798)
Lasius niger (Linnaeus, 1758)
Lasius platythorax Seifert, 1991
Myrmecina graminicola (Latreille, 1802)
Myrmica rubra Buckley, 1867
Myrmica ruginodis Nylander, 1846
Temnothorax slavonicus (Seifert, 1995)

Természetesen további fajok is előkerülhetnek a területről a hangyákat ismerő szakemberek célzott gyűjtései során, így ezeket az adatokat csak előzetes eredményeknek tekinthetjük. Összehasonlításként pár fajszám a lokális hazai hangyafajlistákból: Fertő-Hanság Nemzeti Park: 63 (Csósz et al. 2002), Bakony hegység: 53 (GALLÉ 1979), Kőrös-Maros Nemzeti Park: 35 (Csósz & TARTALLY 1998), egy kiskunsági homokos gyeper: 30 (GALLÉ 1988), Tiszafüred: 24 (GALLÉ 1972).

A talált fajok látatlanban is mutatják a terület változatoságát, hiszen amíg pl. a *C. vagus* hazánkban jellemzően a napsütötte holt fákban fészkel, addig a *M. rubra* ugyanitt a hűvös, nedves mikroklimát preferálja (saját megfigyelés). Meg kell még jegyezni, hogy a *F. pratensis* (1. ábra) növényi törmelékből épített fészkei védettek, mert kolóniáik fontos szerepet töltenek be a gyeper életközösségekben (egy fészkek pénzben kifejezett értéke 50 000 Ft; 13/2001 KöM rendelet).

Mindezek alapján elmondható, hogy Gyűrűfű ígéretesnek bizonyul további, célzott hangyafaunisztikai kutatások szempontjából.

Köszönetnyilvánítás

Köszönettel tartozom a lehetőségért a szervezőknek, Kovács Tibornak, Fridrich Ágnesnek és Fridrich Istvánnak; a gyűjtőknek, Kondorosy Elődnek és Kovács Tibornak; valamint az MKB Euroleasing szponzorációs támogatásának és a Pécs Európa Kulturális Fővárosa Alap pályázati forrásának.

1. ábra: A *Formica pratensis* védett „szalmafészkei” már messziről észrevehetőek (a); a dolgozók viszonylag biztosan elkülöníthetők a többi növényi törmelékből fészket építő (szintén 50 000 Ft értékben védett fészke; 13/2001 KöM rendelet) hazai vörös *Formica* faj dolgozóitól a toruk elején található erős fekete folt alapján (b).

Irodalom

- CSÓSZ, S. & TARTALLY, A. 1998: Adatok a Körös-Maros Nemzeti Park hangyafaunájához. - *Crisicum* 1: 180-194.
- CSÓSZ, S., MARKÓ, B., KISS, K., TARTALLY, A. & GALLÉ, L. 2002: The ant fauna of the Fertő-Hanság National Park (Hymenoptera: Formicoidea). - In: MAHUNKA, S. (Ed.): The fauna of the Fertő-Hanság National Park, Hungarian Natural History Museum, Budapest, pp. 617-629.
- GALLÉ, L. 1972: Formicidae populations of the ecosystems in the environs of Tiszafüred. - *Tiscia* 7: 59-68.
- GALLÉ, L. 1979: Adatok a Bakony hegység hangya-(Hymenoptera: Formicoidea) faunájának ismeretéhez. - *Veszprém Megyei Múzeumok Közleményei*, 14: 239-244.
- GALLÉ, L. 1988: A check list of ants (Hymenoptera: Formicoidea) of a sandy grassland in Kiskunság National Park (Hungary). - *Acta Biologica Szegediensis* 34: 167-168.
- GALLÉ, L. 1994: Formicoidea közösségek szerveződése. - *Doktori értekezés*, Szeged.
- GALLÉ, L., CSÓSZ, S., TARTALLY, A., KOVÁCS, É. 1998: A check-list of Hungarian ants (Hymenoptera: Formicidae). - *Folia entomologica hungarica*, 59: 213-220.
- HÖLDOBLER, B. & WILSON, E.O. 1990: *The Ants*. - The Belknap Press of Harvard University Press, Cambridge, Massachusetts, 732 pp.

A környezetvédelmi miniszter 13/2001. (V. 9.) KöM rendelete (2001): A védett és fokozottan védett növény- és állatfajokról, a fokozottan védett barlangok köréről, valamint az Európai Közösségben természetvédelmi szempontból jelentős növény- és állatfajok közzétételéről. *Magyar Közlöny*, 53: 3446-3511

